

Sancta Dei civitas

A missziók érdekében alakult társulatokat ajánló körlevél

Isten szent városa, az anyaszentegyház, melyet az országok határvései nem korlátoznak, azt az erőt nyerte isteni alapítójától, hogy napról napra, „szélesítse ki sátera helyét és terjessze ki hajlékának kárpitjait.”¹ Jóllehet pedig a keresztény népek e gyarapodását első sorban a Szentlélek kegyelmének és segélyének köszönhetni: mindazonáltal emberi közreműködés és eszközök által kell e terjeszkedést létesíteni; miután az isteni bölcsesség mindent a dolog természetének megfelelően szokott célhoz vezetni. Az ember változatos szerepekben mozdítja elő a földi Sionnak új polgárokkal való benépesedését. A főszerepet a hithirdetők játsszák, mint ezt Krisztus példával és szóval is tanította s Pál apostol következőképp nyomósít: „hogyan hisznek annak, kit nem hallottak? és hogyan fognak hallani tanító nélkül? Tehát a hit hallásból vagy, a hallás pedig Krisztus igéje által”² ... Ezek munkáját és igyekezetét nagyban elősegítik azok, kik vagy anyagi támogatásban részesítik művükkel, vagy könyörgéseikkel a kegyelmet .esdik le rájuk. ... A közreműködés e két nemére ugyancsak rászorulnak az apostoli férfiak: s nevezetesen a római pápák, kiknek a katolikus hit terjesztése fő gondjukat képezi; noha a szükséges segédeszközök megszerzésének módja nem mindenkor ugyanaz, hanem a helyek és idők körülményei szerint más és más szokott lenni.

Miután korunkban a nehéz vállalatokhoz közakarattal s egyesült erővel szoktak hozzáfogni, történt, hogy az újabb korban keletkezett mindenféle társulat és szövetkezet közül egyik másik .azon célból jött létre, hogy bizonyos vidékeken a kereszténység ügyét előmozdítsa.³ Ezek közt az: első a mintegy 60 év előtt keletkezett lyoni egyesület, mely a „hitterjesztéstől” vette nevét. — Kezdetben az volt célja, hogy némely amerikai missziót segélyezzen: de a mustármag nem sokára óriási fává nőtt fel, mely mindenfelé kinyújtotta zöldellő ágait, úgy, hogy jelenleg a földkerekség összes misszióra kiterjeszti áldásos jótékonyágát. — Ugyanazon időben a versenyző buzgalom két más társulatnak adott létet, melyek egyike „Jézus szent gyermekségétől,” másik a „Kelet iskoláitól” kölcsönözte nevét. Az elsőnek célja összeszedni s keresztény nevelésben részesíteni azon szerencsétlen kisdedeket, kiket az embertelen szülők akár munkakerülésből, akár a szegénységtől indítatva kitesznek; e barbár szokás különösen Kínában dívik. Ezeket tehát a hittérítők gyengéd és szerető szorgossággal összeszedik, — némelyeket pénzen is megváltanak — az újjászületés vizében tisztára mossák lelküket, hogy Isten segítségével vagy az egyház reményére felnőjenek, vagy ha meg kell halniuk közvetlenül az örök dicsőségbe jussanak. Az említett másik társulat az ifjúságra fordítja gondját s minden áron oda törekszik, hogy a józanelvű oktatásban részesüljön s hogy elháríthassa, tőle a tévedés veszélyeit, melyekbe a keletiek vigyázatlan tudásvágyuk könnyen belesodorja. Különben mindkét társulat

---

¹ Iz 54,2

² Róm 10,14-17

³ A katolikus hitterjesztés legnagyobb műve, a „Propaganda,” nem új keletű. Ez egy, bíborosokból álló kongregáció, melyet XIII. és XV. Gergely alakított a katolikus misszió ügy vezetésére, VIII. Orbán szaporította jövedelmeit s azt a hatalmas épületet emeltette számára, mely „Collegium Urbanum” név alatt ismeretes s a hithirdetők kiképzésére szolgál, — kebeléből támadt a legtöbb hős és vértanú. (P. O.)

Sancta Dei civitas

segédkezet nyújt az előbb említett „hitterjesztési egyesületnek”, mely a keresztény népek alamizsnájából s imájából veszi erejét s baráti frigyben ugyanazon célra tör: arra t. i., hogy az evangélium világosságának terjedésével az egyházon kívül állók közül minél többen jussanak el az Úr Jézus ismeretére.⁴

Azonban az erőszakos, bős vihar, mely. az egyház ellen magukban az .evangélium által megvilágított országokban kitört, nagy kárt okozott az intézményekben is, melyeknek hivatása volna a még vad népeket is a kereszténység számára megnyerni. — Azonkívül sok más körülmény is apasztotta a tagok számát és bőkezűségét. A világ u. i. telítve van tévtanokkal s hamis életnézetekkel, melyek mind csak az anyagi jóllétet áhítozzak s az örök boldogság reményét háttérbe szorítják : mit várhatni e légkörben az ily nézetekkel telített emberektől, kiknek látszólag .csak azért van eszük, hogy élvezeteket találjanak ki s azért testük, hogy élvezzenek. Fognak-e az ilyenek imádkozni, hogy az Isten az evangélium világosságára vezesse a sötétben ülőket? Fogják-e ezek anyagilag támogatni a hitért fáradozó, és küszködő papokat? Ehhez járul, hogy a rossz idők miatt a hívek áldozatkészsége is lelohadt, mert egyrészt a bűn elhatalmasodásával meghűlt sokaknak szeretete, másrészt a magánvagyon hanyatlása s a közállapotok bizonytalansága, amihez még a rosszabb jövőtől való félelem is járult, a többséget fukarrá vagy legalább nehézkesebbé s szűkmarkúvá tette. Ezalatt az apostoli missziók különféle, nyomasztó szükségben sínylődnek; napról napra fogy a munkások száma; s az elhalálozottak, a vénségtől és fáradalomtól megtörtek sorait nem pótolják számban és erényben hozzájuk fogható erők. Mert elleneink igazságtalan törvényekkel feloszlatták a szerzetesrendeket, melyeknek számtalan tagja működött „s működik a missziókban, — a papnövéndékeket az oltároktól el a katonai szolgálatra kényszerítik, — a világi és szerzetes papság javait majdnem mindenütt elkobozzák.”⁵

Ezalatt pedig új, eddig hozzáférhetetleneknek vélt világok nyílnak meg, — vidékek és népek lépnek ismeretkörünkbe, — új állomások szerveztetnek; amiért is kívánatos, hogy minél többen szenteljék magukat a hittérítésre vagy legalább hathatós segélyben részesítsék a szent vállalatot. Valóban a kisdedek kenyeret kérnek s nincs, aki szegne nekik,⁶ sárgul már a mező, az „aratás ugyan sok, de kevés a munkás,” és nem sokára még ezeknek is megcsappan a száma.⁷

---

⁴ A durva materializmusban .vergődő századunk sötét történetének lapjait a katolikus hit hősei világítják meg. Akiben csak szikrája is van a nemesebb érzésnek, aki nincs egészen elfásulva, aki átérti és érzi, hogy e szó „emberiség” mit jelent: az lelkesülő tisztelettel hajol meg azon tény előtt, hogy a katolikus egyházban jelenleg 44 rend és társulat küld ezer és ezer embert a missziókba (P. O.)

⁵ A legalábbbvaló gattettet e részben az olasz kormány követte el, midőn a Propaganda ingatlan vagyonát konvertálta s ezáltal az intézetnek nagy kárt okozott; a római semmítőszék igazat adott a kormánynak. Ez az ítélet a leggyűlöletesebb s legkevésbé menthető merénylet, melyet az „Italia unita” a papság ellen elkövetett.

⁶ A missziók merő emberi szempontból is a legnagyobb jótéteményekkel árasztják el a népeket, — s a humanizmusával kérkedő Európa a missziók károsítása által a vad népeken kegyetlenkedik. Az 1883-i kínai éhínség alkalmával a Propaganda 200,000 lírát küldött rögtön a sanyargatott vidékeknek. (P. O.)

⁷ E körlevél hatása alatt keletkezett Nagyváradon a magyar „misszió-társulat.” A társulat célja: ima és alamizsna által gyámolítani a katolikus külmissziókat; közlönye a Nagyváradon megjelenő „Képes Misszió-Könyvtár”. A tagok kötelességei :

Sancta Dei civitas

Ilyen körülmények közt kötelességünknek tartjuk buzdítani a keresztényeket, hogy a missziók szent ügyét, a hitterjesztést imáik s alamizsnáik által előmozdítani iparkodjanak.

Titeket pedig, tisztelendő Testvérek, gondjaink és szorgoskodásunk részeseit, melegen felhívunk, hogy Istenbe vetett bizalommal, nehézségtől vissza nem rettenve, karoljátok fel szent lelkesedéssel a missziók ügyét. A lelkek üdvé forog szóban. ... Ha tehát olyanokra akadtok, kiket Isten dicsősége hevít s kik készek és alkalmasok a szent vállalatra, buzdítsátok őket, hogy felismervén az Isten akaratát, ne hallgassanak a test és vér szavára, hanem kövessék készséggel a Szentlélek sugallatát. Járuljon az alázatos imához az alamizsna, melynek erejében a távollevő s egészen más irányban elfoglalt adakozók részt vesznek maguknak az apostoli férfiak fáradaimaiból és érdemeiből. Igaz, hogy az idők mostohasága folytán sokan kedvezőtlen anyagi helyzetben élnek, de az itt megkívánt csepp adományok senkinek sem eshetnek nehezére s összegük mégis tekintélyes, számottevő segélyt nyújt. Vegye fontolóra mindenki, hogy adakozása nem pazarlás, hanem bőséges nyereséggel jár; mert Istennek ad kölcsönt az, ki a szűkölködőt segíti s azért mondatott az alamizsna a legjövödelmezőbb kölcsönnek. S csakugyan, ha senki sem veszti el jutalmát, aki csak egy pohár vizet is nyújt a szegénynek: valóban nagy jutalom vár arra, ki csak egy fillért is juttat a szent missziókra s azt imájával kíséri; mert ugyanakkor különféle irgalmassági cselekedetet gyakorol, — s amit a szent atyák legistenibbnek mondanak az isteni művek közt, — magának az Istennek válik segédjévé felebarátja lelki üdvének eszközlésében.

1880. december 3.

XIII. Leó pápa

Fordította és megjegyzéseivel ellátta: Prohászka Ottokár

---

szellemiek és anyagiak; szellemi segélyül minden tag naponkint elmond egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet, Xavéri Szent-Ferenchez intézett eme könyörgéssel: Xavéri Szent-Ferenc, könyörögj érettünk! Anyagi segélyül hetenként fizet 2 krajcárt. Karoljuk fel ez ügyet; ismerjük fel, benne a kereszténység legszebb kötelességét. E kötelesség teljesítésében Magyarország hátramaradt; pótoljuk helyre e mulasztást; vérben és pénzben is alig adóztunk még: magyar misszionárius három van, — a többi ezer meg ezer tehát nem magyar; a hitterjesztésről nevezett társulat a múlt évben, 1890-ben, 7 millió frankot vett be, ebből Franciaországra 4.300,000 frank esett; Metz és Strassburg egyházmegyék 358,251 frankot adtak. (P. O.)